

15. grudnia 1850

Mirowski i T. wie

Wielmożnemu Juljanowi Bartoszewiczowi
ofiaruje Marij Wajer Jurkiewicz 1856. r.

W I A D O M O Ś Ć
 O T O W A R Z Y S T W I E
 T Y P O G R A F I C Z N Ę M
 W I L E Ń S K I Ę M.

Maię Bayer 1855.

Gdy długie w kraju naszym doświadczenie przekonało, że brak osób majątniejszych, któreby mogły i chciały znaczny kapitał łożyć na dźwignienie przemysłu xięgarskiego, wielką jest przeszkodą do upowszechnienia gustu w czytaniu; kiedy z tego powodu książki, drukowane kosztem prywatnych osób, niemogących znacznych podeymować wydatków nieumiarkowaną ceną odstręczają kupujących: a przez to uboższej klassie odeymują sposobność nabywania światła; dzieła zaś dawniejsze, większe i znacznych nakładów wymagające, tak są przebrane, że ich w handlu zna-

1

INSTYTUT

BADAŃ LITERACKICH PA

BIBLIOTEKA

00 330 Warszawa, ul. Nowy Świat

Tel. 26-68-68

18.127

<http://rcin.org.pl>

— 0 —

leżć nie można, a do przedrukowania żaden prywatny się nie bierze; przeświadczeni o tém niektórzy obywatele, rozważywszy środki zaradzenia tey potrzebie kraju, złożyli pewną summę, i zawiązali w mieście Wilnie Towarzystwo. pod nazwiskiem TYPOGRAFICZNECO. Głównym jego zamiarem jest: łożyć na drukowanie xiąg użytecznych w języku polskim, bez wymagania wielkich zysków; tannością wydanych przez siebie dzieł, ułatwiać ich rozprzedanie; tym sposobem upowszechniać gust czytania; a z pomnożonego i odradzającego się funduszu większe coraz robić nakłady. Następujące akta posłużą do wyjaśnienia celu Towarzystwa.

Dokument Zaręczny.

My, niżej własnoręcznie podpisani, w rzeczy własney wszyscy rozmyślnie i dobrowolnie działający, czynimy wiadomo i jawnie zeznawamy tym naszym konwencyy-nym, czyli umownym Dokumentem, nawzajem wszystkich obowiązującym i służącym na to: iż postanowiliśmy i postanawiamy: złożyć w Mieście Wilnie Towarzystwo czyli kompaniją Typograficzną, mającą za cel drukowanie i przedawanie rozmaitych dzieł, kosztem własnego funduszu, na zysk i stratę wspólną, w chęci usłużenia publiczności i rozszerzenia Literatury Polskiej: a wzajemne obowiązki nasze w następujących zawieramy prawidłach:

1. Na pierwiastkowy fundusz, czyli kapitał kompanii, robimy składkę, którey część jedna całkową, wedle zwyczaju podobnych stowarzyszeń, mianowana akcyą, wynosi rubli sto srebrem.

2. Każdy z nas kompanistów, do niniejszego Dokumentu osobiście piszący się, wniesie do kassy kompanicznej po jednej

lub więcej akcyi, które stanowić będą fundusz naszej antrepryzy.

5. Oprócz tego funduszu kapitałnego, do całej kompanii należnego i mogącego się za czasem powiększyć przez obrót i spekulacye, kompaniści żadnych innych funduszow i własności na takowe obroty i spekulacyę nie przeznaczają i żadney na siebie i majątki swoje nie wnoszą dla nikogo ewikcyi i odpowiedzialności, które we wszelkich interessach i wypadkach kompanicznych, nie mogą się stosować i rozciąganiemi byź, jak tylko do rzeczonoego funduszu kapitałnego ze swoim powiększeniem następnem w pieniądzach i wszelkiej własności do całej kompanii należącego.

4. Zachowujemy sobie prawo przyjmowania większey liczby kompanistów z akcyami całkowemi, tudzież pomnażania w czasie dalszym własnych naszych akcyi.

5. Zgromadzenie powszechnie składa się ze wszystkich kompanistów, mających jedną przynajmniej akcyą w funduszu, czyli kapitale kompanii.

6. Plenipotent tylko do rozrachunku w stopniu pryncypała swojego należec może, uważany zaś nie będzie jako członek głos mający, którym tylko przez wybor To-

warzystwa zostać można. Także: nabywca akcyi jest iey właścicielem, ale nie członkiem mającym głos, chyba by go Towarzystwo za takiego uznało.

7. Nieprzybywający na zgromadzenie w terminie, skutkiem nieobecności swoiey, staie się zezwalającym na to wszystko, co większość zgromadzenia postanowi, i do takowego postanowienia równo z innymi stosować się powinien. Toż samo rozumie się o nieprzychodzących na sessye w czasie trwającego zgromadzenia.

8. Wszyscy bez wyłączenia kompaniści, większą i mnieyszą liczbę akcyi posiadający, nie mają ze stopnia kompanistow innych działań i czynności kompanicznych, jak tylko wspólne radzenie i stanowienie o interessach kompanii na zgromadzeniu powszechném, które postępuje w składzie swoim wewnętrznym według organizacyi większością zdań przepisanej; a zaś co do osiągnięcia celu kompanii, w użyciu i rozporządzeniu funduszu kapitalnego kompanicznego, działa kompanija za pośrednictwem Dyrekcyi na zgromadzeniu powszechném większością zdań ustanowionej.

9. Akcye rzeczony w punkcie drugim zaliczą kompaniści w terminie przez zgro-

madzenie powszechne naznaczonym, do rąk kassjera kompanii, przez toż zgromadzenie większością głosów ustanowionego.

10. Każdy kompanista może swoją akcją komu chcąc każdego czasu ustąpić, oddając nabywcy rekonesansę podług formy w organizacyi przepisanej i odwołując się do punktu szóstego.

11. Bez jednomyślnego zezwolenia na zgromadzeniu powszechném żaden kompanista i posiadacz rekonesansy, nie może w żadnym przypadku otrzymać wyłączenia z funduszu kapitałnego i oddania sobie akcji kompanicznej do siebie należącey.

12. Każde zgromadzenie powszechne, roztrząsnąwszy stan funduszu kapitałnego, tak w pieniądzech jako i wszelkicy własności, może większością zdań przeznaczyć część jego na podział między kompanistów, i takowy podział skutecznić odpowiednie akcyom, podług arytmetycznego prawidła towarzystwa (regula societatis).

13. W przypadku, broń Boże! jakowego zayścia między kompanistami i niezgód w rzeczach spółnictwa kompanicznego, wszystkie takowe sprzeczki, nie gdzie indziej, jak tylko w Towarzystwie ostatecznie kończyć się mają.

14. Kompanija poczytuie się za exystującą od dnia pierwszego posiedzenia to jest: od dnia 20 kwietnia r.b. 1818, a rozwiązać się może, na pierwszym zgromadzeniu powszechnym, po upłynieniu lat dziesięciu od rozpoczęcia kompanii, gdy tak większość zdań postanowi, która zatém i sposób podziału kompanicznej własności ułoży.

15. Przyrzekamy wszyscy z życzliwością rzetelną starać się o wspólny pożytek kompanii, i stosować się jak najściśley do opisow w niniejszym Dokumencie wyrażonych, prosząc Boga, aby raczył zamiarom naszym błogosławić, i żeby wszystko szło na Jego chwałę i pożytek powszechny.

Działo się w Wilnie dnia czwartego miesiąca maja roku tysiąc ósmset, ósmnastego.

Podpisali: Michał Ogiński Prezydent Towarzystwa, Adam Hrabia Chreptowicz, Wice-Prezydent, Karol Wagner, Konstanty Hrabia Tyzenhauz, Adam Graff Günther, Stanisław Niepokoyczycki, Zacharyasz Niemczewski, Tomasz Zycki, Michał Dmochowski, Michał Römer, August Becu, Józef Sękowski, Mikołaj Mianowski, Józef Kończa, Antoni Marcinowski, Józef Zawadzki, Michał Baliński, — Za mego Syna

Teodora Pocieja i za siebie podpisuję się
Alexander Pociey, Kazimierz Strawiński,
Franciszek Malewski, Felix Siesicki, Ga-
bryel Ogiński, Róża z Goreckich Wyso-
gierdowa, Tadeusz Kukiewicz, Michał
Chlewiński, Marcin Ważyński, Józef Gor-
ski, F. X. Wyszkowski, Jan Chodźko — Za
synowców moich Ignacego Emanuela, Mi-
chała i Romana Lachnickich podpisuję się
Ignacy Lachnicki, Stanisław Xiążę Puzyna,
Józef Wawrzecki, Jan Budziłowicz, Anto-
ni Chrapowicki, Leonard Wolmer, Kazi-
mierz Moniuszko, Hrabia Plater - Zy-
berg, Ferdynand Hrabia Plater, Jan
Rudomina, Jan Szantyr, Michał Bobiatyń-
ski, Adam Xiążę Czartoryski, dwie akcy;
Piotr Horn, Narcyz Hrabia Olizar, Michał
Sobański, Michał Markiewicz, Felix Cho-
miński, Adolf Święcicki, Eustachi Karpp,
Ignacy Mikucki, Józef Gruzewski, Hip-
olit Gorski, Korzeniewski, Rudolf Hrabia
Tyzenhauz.

59. s. 107

Zgodno z Oryginałem:

Michał Baliński Sekretarz.

O r g a n i z a c y a .

---

§ 1. Towarzystwo Typograficzne Wileńskie składa się z członków, którzy w pierwszym jego zawiązaniu byt mu nadali, przez dobrowolne skojarzenie się, i pierwiastkowełożenie kapitałów, na przedmiot swojego zjednoczenia, oraz tych, którzy w pewnym zamierzyć się mającym czasie i liczbie, później przyięci do Towarzystwa zostaną.

§ 2. Celem Towarzystwa jestłożenie kapitału przez spólną składkę zebranego na drukowanie dzieł pożytecznych, dla rozszerzenia Literatury Polskiej.

§ 3. Każdy chcący się łączyć do podobnego zamiaru, może być przyięty do Towarzystwa, jeżeli się chce przeniknąć duchem Towarzystwa, które, niezanie dbując bynajmniey zyskownego obrótu swojego kapitału, przyłożenie się do rozszerzenia Literatury Polskiej na główném ma bacznie.

§ 4. Liczba wpisów do księgi akcyynicy, tymczasem jest nieograniczona, później jednak ograniczyć się może.

§ 5. Księga wpisów powierza się Dyrekcyi Towarzystwa, która takowe mocna

będzie przyjąć, i na następnych posiedzeniach Towarzystwu przedstawić, dla przyjęcia nowo przybyłych akcyonistów w poczet Członków.

§ 6. Jako jeden iest cel Towarzystwa i jeden zamiar dążenia, tak też i znaczenie jego członków iest jedno i toż samo; czyli który ma z nich jedną akcją lub więcej w kapitale Towarzystwa, zdanie ma zawsze jedno i głos tylko jeden. Większa liczba akcyi, czyni go tylko uczestnikiem większego udziału zyskow lub straty.

§ 7. Towarzystwo, dla naradzenia się w przedmiotach swojego przedsięwzięcia, zbierać się będzie na posiedzenia powszechnego zgromadzenia, raz w rok przynajmniej: i na to sobie czas kontraktów Wileńskich wybiera, między piętnastym Kwietnia i piętnastym Maia v. s. Mogą też być zwolywane posiedzenia nadzwyczajne w zdarzoney potrzebie.

§ 8. Posiedzenie zwyczajne powszechnego zgromadzenia jedno co rok powinno być konieczne; więcej ich zaś być może w przeciągu wyżey oznaczonego czasu stosownie do potrzeby.

§ 9. Dla zachowania powagi i porządku w zgromadzeniu, Towarzystwo wybiera Prezydenta, który:

- a) Obwieszcza członków w terminie normalnym o posiedzeniu, za pomocą Se-

kretarza , przez gazety miesiącem wprzód, a przez bilety w wigilię posiedzenia.

- b) Zagaia i utrzymuie porządek na posiedzeniach,
- c) W uznancy przez siebie potrzebie, lub na przelożenie Dyrekcyi, składa nadzwyczajne posiedzenia;
- d) Podpisuie Dziennik i protokuł posiedzenia;
- e) W przypadku równości zdań rozwiązuie ją, głos swój przyłączaiąc do jedney lub drugiej strony,
- f) Czuwa nakoniec zawsze nad dobrem Towarzystwa i nad zachowaniem ustaw jego.

§ 10. Dla przypadku oddalenia się z Wilna lub choroby Prezydenta, Towarzystwo wybiera Zastępcę Prezydenta, który w nieobecności pierwszego, też same, co i on, ma obowiązki.

§ 11. Kassyer Towarzystwa, stosownie do ułożonego spólnie z dyrekcją porządku:

- a) Utrzymuie kasę i rachunki;
- b) Wydaie pieniądze za assygnacyami Dyrekcyi, i za kwitem osoby, na której imie wydana assygnacya;
- c) Co miesiąc zwyczajnie, okazuie Dyrekcyi stan kassy, a w każdym czasie kiedy tego wymaga Dyrekcyja.

§ 12. Sekretarz utrzymuje protokół posiedzeń zgromadzenia powszechnego i dyrekcyjnych.

§ 15. Oprócz tych urzędników, Towarzystwo nie mogąc w całym swoim komplecie ciągle, czynnie i szczegółowie działać, wybiera z pomiędzy swych Członków, Dyrekcyą złożoną z pięciu Dyrektorów, którym prezydować ma pierwszy z porządku wyboru Dyrektor. Tym z zupełną ufnością powierza ster interesów kompanii, w zasadach Dokumentem i Organizacją przepisanych, i stosownie do szczególnych postanowień powszechnego zgromadzenia; warując sobie wiadomość o stanie interesów swoich i rachunek z działań Dyrekcyi, na każdym zgromadzeniu powszechnem podać się mających

§ 14. Dyrekcyą bezpośrednio już działa przez Komissantów, Redaktorów, Drukarzy i Księgarzy.

§ 15. Wszyscy urzędnicy Towarzystwa, wybierają się corok na posiedzeniu zwyczajnem powszechnego zgromadzenia, większością głosów.

§ 16. Do składu powszechnego zgromadzenia należą wszyscy Członkowie Towarzystwa za takich uznani.

§ 17. Plenipotenci i nabywcy Akcyy stosownie do punktu szóstego Dokumentu zaręcznego, mają prawo znajdować się na posiedzeniach powszechnego zgromadzenia,

w ten czas tylko, kiedy się zdaje bilans roczny, i na takowe posiedzenie wezwani będą.

§ 18. Komplet Sessyi zwyczajney powszechnego zgromadzenia, nie jest stanowiący, jeżeli się nie składa z dziesięciu najmniej Członków Towarzystwa, oprócz Dyrektorów.

§ 19. Komplet Sessyi nadzwyczajney, nie jest stanowiący, kiedy się nie składa z większości liczby wszystkich Akcyonistów za członków uznanych.

§ 20. Każde posiedzenie obwieszcza przez Sekretarza Prezydent, lub jego Zastępcę, a w przypadku niebytności lub niemożności tych dwóch naczelnych osób, starszy wiekiem członek.

§ 21. Przedmiotem obrad na posiedzeniach powszechnego zgromadzenia są:

- a) Wysłuchanie raportu i rachunku Dyrekcyi,
- b) Roztrząsanie projektów przez Dyrekcyą przyniesionych, i stanowienie ogólne względem rodzaju dzieł drukować się mających, ich edycy, wytworności i kosztu;
- c) Przyjęcie Akcyonistów i Członków nowych do kompanii i Towarzystwa.
- d) Wybór urzędników.

§. 22. Wszystkie materye do obrad prze-

znaczone, podane i zagaione bydź maią przez Prezydnującego; w samém zaś roztrząsaniu, Członkowie mówią pojedynczo, za danym sobie głosem przez tegoż urzędnika.

§ 25. Członek Towarzystwa, chcący podać myśl iaką lub projekt swóy do Towarzystwa, obowiązany iest podać go wprzód na piśmie do Dyrekcyi; która myśl takową przedstawi na powszechném zgromadzeniu w ułożonym przez siebie projekcie. Ten będzie rozbierany na Sessyi powszechnego zgromadzenia, i może bydź z uwagami raz ieszcze do Dyrekcyi odesłany; po czém na powszechném zgromadzeniu, albo przyięty albo odrzucony zostanie.

§ 24. Wszystkie decyzye stanowią się większością głosów. W zwyczajnych materjach sufragia są otwarte, a w elekcyach i materjach osobistych, sekretne. W przypadku równości zdań Prezydent wątpliwość rozwiązuje.

§ 25. Wszystkie posiedzenia zaczynaią się od przeczytania protokołu Sessyi poprzedniczey, a kończą się na podpisaniu obecney.

§ 26. Czynności Dyrekcyi są ciągłe. Posiedzenia zwyczajne miéwa dwa razy na miesiąc, nadzwyczajne zaś, ile razy tego wymagać będzie potrzeba.

§ 27. Komplet stanowczy w Dyrekcyi składa się z trzech Dyrektorów.

§ 28. Dyrekcyja robi projekta, lub poda-

ne sobie rozważa, względem wyboru dzieł drukować się mających, oraz środków i nakładów do tego użyć się mogących; a roztrząśnione już i dobrze wypracowane podaje Towarzystwu do potwierdzenia, i gdy to nastąpi wykonywa za pośrednictwem Kommissantów, Redaktorów, Drukarzy i Księgarzy. Ugody o nakład druku, przez Kommissantów robi ogólne; Redaktorów godzi ogólnie; toż samo Drukarzy; wybite exemplarze zbywa Księgarzom w partyach znaczniejszych za gotowe pieniądze, chociażby nie z takim zyskiem, jakiby się w szczegółowej mógł znaleźć przedaży; nie wdaje się z Księgarzami w żadne komissa, zamiany, ani rachunki i kredyty.

§ 29. Dyrekcyja działając podług ogólnych poruczeń Towarzystwa i położonego w sobie zaufania, reprezentuje powagę i kredyt całego Towarzystwa; utwierdza kontrakta i umowy zawarte za pośrednictwem Kommissantów z Drukarzami i Księgarzami; godzi Redaktorów stosownie do potrzeby naukowej.

§ 50. Dyrekcyja oblicza co miesiąc kasę, i w stan iey wgląda, ile razy tego potrzebę osądzi.

§ 51. Podpisuie i upoważnia assygnacye do kassy, na potrzeby Towarzystwa wydane.

§ 52. Co rok na powszechném zgromadzeniu Towarzystwa, zdaje Sprawę z czyn-

ności i rachunek z kassy i magazynu, słowem wyświeca zupełny stan interessów Towarzystwa.

§ 53. Dyrekcyja na przyszłość przy rozpatrzeniu działań Towarzystwa, może mieć dla siebie przeznaczone pewne wynagrodzenie od Towarzystwa, i w ten czas odmieniaią się iey z Towarzystwem stosunki.

§ 54. Ninieysza Organizacya na każdém powszechném zgromadzeniu roczném, może być dopelniona i doskonalona.

Działo się w Wilnie dnia czwartego v. s. miesiąca maia, roku tysiąc ósmet ósmnastego.

Zgodno z oryginałem:

Michał Baliński Sekretarz.

Dozwala się drukować pod tym warunkiem, aby powydrukowaniu nie pierwicy wydawać zaczęto, aż będą złożone w Komitecie Cenzury exemplarze xiggi tey: ieden dla tegoż Komitetu, dwa dla Departamentu ministeryum oświeccenia, dwa exemplarze dla Imperatorskiej publiczney Biblioteki, i ieden dla Imperatorskiej Akademii nauk. Dan w Wilnie 1819 stycznia 26 dnia.

A. Becu Komit. Cens. Czł.

---

w Wilnie w Drukarni pism peryodycznych.

F

18.127